

Kiina, vastanormit ja vaikuttaminen

Kiinan kommunistinen puolue hallitsee autoritäärisesti Kiinaa, kiinalaisia ja Kiinaksi lukemiaan alueita, kuten Taiwania, Tiananmenia ja Tiibetiä. Kiinalle on tyypillistä rajata mielipiteen ja ilmaisun vapautta sekä yksilönoikeuksia. Tämä koskee niin Kiinan asukkaita kuin kiinalaisia maailmalla. Lisäksi Kiinan valtio pyrkii vaikuttamaan mielikuvaan Kiinasta taatakseen positiivisemmän imagon ja vakaammat kauppasuhteet. Monet maat, Suomi mukaan lukien, pyrkivät vaikuttamaan toisten valtioiden ja niiden kansalaisten mielipiteisiin itsestään. Kiinan valtion tapauksessa ongelmallista on piilovaikuttaminen, pyrkimys riippuvuussuhteen luomiseen kaupankäynnin keinoin ja pitkälle viety vaikuttamisen suunnittelu. Kiinan vaikuttamista tapahtuu niin yhdistysten, yritysten kuin viranomaisdelegaatioidenkin kautta. Kiinan toiminta on ongelmallista, koska demokratiat perustuvat avoimuuteen.

Yksi Kiinan vaikuttamiskeinoista on tarjota ympäri maailman yliopistoille ilmaista kiinan kielen ja kulttuurin opetusta Konfutse instituuteissa. Maailmalla on vuoden 2018 lopussa toiminut 548 Konfutse-instituuttia yliopistojen yhteydessä ja 1193 Konfutse-luokkaa peruskouluissa. Konfutse-instituuttien rahoitus tulee Kiinasta ja ne toimivat suoraan kiinalaisen Hanban-viraston alaisuudessa, joka taas toimii suoraan Kiinan opetusministeriön alaisuudessa. Kaiken Konfutse-instituuttien toiminnan tulee olla Hanban-viraston hyväksymää. Muun muassa Helsingin yliopistolla toimii Konfutse-instituutti. Instituutissa vaikutetaan opiskelijoiden Kiina-kuvan syntymiseen ja kehittymiseen. Myös merkittävässä roolissa on se, että kiinaa taitava ihminen tulee todennäköisemmin rakentamaan tulevaisuudessa yhteistyötä kiinalaisten tahojen kanssa mahdollisesti myös ummistaen silmänsä Kiinan epädemokraattisilta toimilta ja ihmisarvoloukkauksilta.

Tilanteessa ongelmallista on myös se, että kyseisillä kielen ja kulttuurin opinnoilla saa suoritetuksi yliopistotasoisia opintopisteitä. Yliopisto-opetuksen tulisi olla laadukasta ja propagandavapaata. Konfutse-instituutin penkeillä kasvatetaan kiinaa taitavia korkeakoulutettuja ihmisiä, kuten journalisteja, opettajia ja juristeja, jotka mahdollisesti tulevat rakentamaan tulevaisuuden Kiina-kuvaa. Mikäli heidän Kiina-kuvansa on lähtökohtaisesti jo muokattu Kiina-positiiviseksi suomalaisen

yliopiston penkillä, tilanne on riskialtis. Konfutse-instituuttien kulttuurivientiä kutsutaan pehmeäksi voimankäytöksi, koska sillä saadaan vaikutetuksi pitkäkestoisesti ja rauhanomaisesti Kiinan työväenpuolueen arvojen vientiin ympäri maailmaa.

Kulttuurivienniksi voisi lukea myös Kiinan rauhanomaisen jälleenyhdistymisyhdistyksen edistämisyhdistyksen (Association for Promoting Peaceful Reunification of China) ja lukuisten muiden Kiina-taustaisen yhdistysten toiminnan Suomessa ja maailmalla. Maailmalla on noin 200 kattojärjestön alaisuuteen kuuluvaa yhdistystä eri maissa, joiden kautta harjoitetaan muun muassa suoraa kulttuurivientiä ja Kiina-mielisten mielenosoitusten järjestämistä. Kyseisissä yhdistyksissä toimii maailmalla ja Suomessakin poliittisesti aktiivisia henkilöitä. Yhdistysten kautta ulkokiinalaisia koulutetaan toimimaan siten, että he edesauttavat toimillaan Kiinan kulttuurivientiä, ajaa Kiinan etuja ja hiljentää Kiinan arvostelijoita. Kommunistinen puolue pyrkii hallitsemaan mahdollisimman tiukalla otteella ulkokiinalaisten asioita maailmalla. Nykyään Ulkokiinalaisten asioiden toimisto on osana Yhteisrintamaa eli suoraan Kommunistisen puolueen valvonnan ja käskytyksen alla.

Suomessa ollaan suhteellisen tietämättömiä Kiinan vaikutuspyrkimyksistä. Kiina pyrkii vaikuttamaan myös suoraan poliitikkoihin tarjoten tietyille Kiina-myönteisille poliitikoille tutustumismatkoja Kiinaan ja kiinalaisiin yrityksiin. Poliitikoista tehdään Kiina-markkinoinnin mainoshahmoja. Kiina-vaikuttamisen kohteeksi on päätynyt muun muassa Perussuomalaisten kansanedustaja ja Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Mika Niikko, joka on osallistunut useisiin Kiinan kommunistisen puolueen järjestämiin tapahtumiin ja matkoihin. Hän on mukana myös Eduskunnan Kiina ystävyysryhmässä. Vieraanvallan vaikuttamispyrkimykset suoraan parlamentaarisen vallankäyttäjiin ei ole läpinäkyvää politiikkaa demokratiassa.